

ΣΧΟΛΙΑ – ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
NOVA Telecommunications & Media Μονοπρόσωπη Α.Ε.
Έδρα: Λ. Αθηνών 106, Αθήνα

Στη Δημόσια Διαβούλευση αναφορικά με την τροποποίηση και κωδικοποίηση του Κανονισμού Καθορισμού των Τελών Χρήσης του Φάσματος και των Τελών Εκχώρησης Ραδιοσυχνοτήτων

Εισαγωγή:

Η NOVA χαιρετίζει τη διεξαγωγή Δημόσιας Διαβούλευσης αναφορικά με τη χορήγηση Δικαιωμάτων Χρήσης Ραδιοφάσματος στις ζώνες των 900 MHz και 1800 MHz (εφεξής «η Διαβούλευση») από την ΕΕΤΤ. Δεδομένου ότι οι άδειες χρήσης φάσματος στις ανωτέρω συχνότητες που κατέχουν οι τρεις τηλεπικοινωνιακοί παρόχοι λήγουν το 2027, είναι εξαιρετικά σημαντικό η διαδικασία ανακατανομής του φάσματος να καθοριστεί κατά το τρέχον έτος.

Η εν θέματι διαδικασία θα οδηγήσει στη λήψη ρυθμιστικών αποφάσεων καίριας σημασίας για το τηλεπικοινωνιακό τοπίο, δεδομένου ότι το διαθέσιμο φάσμα διαδραματίζει τον βασικότερο ρόλο στην παροχή υπηρεσιών 4G και 5G για την επίτευξη ευρείας κάλυψης, και ιδιαιτέρως για την κάλυψη εσωτερικών χώρων.

[.....]

Δεδομένης της ανωτέρω συνθήκης, η εταιρεία μας υποστηρίζει την πρόταση για τη διενέργεια δημοπρασίας με σκοπό την ανακατανομή του φάσματος στις υπό διαβούλευση ζώνες, υπό την προϋπόθεση ότι θα προβλεφθούν όλες οι απαραίτητες δικλείδες ασφαλείας έτσι ώστε η Αρχή να καταλήξει σε αποτελέσματα που θα είναι αποδοτικά και θα ενισχύουν τον ανταγωνισμό. Ως εκ τούτου, πολλά σημεία της Διαβούλευσης μας βρίσκουν σύμφωνους, πλην όμως, κατά την άποψή μας, απαιτούνται ορισμένες πρόσθετες ρυθμίσεις για την ενίσχυση της αποδοτικότητας και του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τους ευρωπαϊκούς στόχους και το εφαρμοστέο δίκαιο.

Παράλληλα, η εταιρεία μας τονίζει την αδήριτη ανάγκη, όπως αυτή αποτυπώνεται και στην πρόσφατη πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το «*Digital Networks Act*» για μια ρυθμιστική προσέγγιση ως προς την απονομή φάσματος που είναι φιλικότερη προς τις επενδύσεις, με την επαναξιολόγηση των υψηλών επιπέδων κόστους του ραδιοφάσματος, όπως έχουν προκύψει από τις μέχρι τώρα διαδικασίες και τον συνυπολογισμό των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται από τους αιτούντες για την υλοποίηση μέτρων που θα ωφελήσουν άμεσα την ανάπτυξη δικτύων.

Οι σημαντικότερες παρατηρήσεις μας αναφορικά με τις υπό διαβούλευση ρυθμίσεις συνοψίζονται ως ακολούθως:

[.....]

Ως προς τον σχεδιασμό της δημοπρασίας, εισφέρουμε συνοπτικά τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

- **Μορφή δημοπρασίας:** Συμφωνούμε με την πρόταση το διαθέσιμο φάσμα να κατανεμηθεί σε τμήματα στο πλαίσιο δημοπρασίας πολλαπλών γύρων, αύξουσας προσφοράς.
- **Στάδιο ανάθεσης:** Είναι αναγκαίο το διαθέσιμο φάσμα σε κάθε ζώνη (συμπεριλαμβανομένων και των υφιστάμενων δικαιωμάτων στη ζώνη των 1800 MHz) να εκχωρηθεί υπό τη μορφή συνεχόμενων τμημάτων. [.....]
- **Τιμές εκκίνησης:** Οι προτεινόμενες τιμές εκκίνησης είναι υπερβολικά υψηλές, καθώς εντοπίζονται αδυναμίες στη συγκριτική αξιολόγηση της ΕΕΤΤ και μη επαρκής συνυπολογισμός του κόστους των υποχρεώσεων κάλυψης. Ως εκ τούτου, προτείνουμε χαμηλότερες τιμές

εκκίνησης, βασισμένες στα πλέον συναφή και αντιπροσωπευτικά σημεία αναφοράς, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τις αυξημένες υποχρεώσεις κάλυψης που προτείνονται.

- **Υποχρεώσεις κάλυψης:** Οι προτεινόμενες υποχρεώσεις κάλυψης είναι ιδιαιτέρως αυξημένες και συνεπάγονται υψηλό κόστος που θα πρέπει να συνυπολογιστεί κατά τον καθορισμό των τιμών εκκίνησης.

[.....]

Ερώτηση 1: Συμφωνείτε με τον προτεινόμενο σχεδιασμό συχνοτήτων στη ζώνη των 900 MHz; Εάν όχι, αναλύστε τους λόγους και προτείνετε εναλλακτικές λύσεις.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι, όπως αναλύουμε περαιτέρω στην απάντησή μας στην Ερώτηση 6, στο υποθετικό σενάριο που εκχωρηθεί σε κάποιον πάροχο άδεια χρήσης στην εν λόγω φασματική περιοχή για τμήμα μικρότερο από 2x10 MHz, τίθεται εν αμφιβόλω το αν θα μπορούσε να το αξιοποιεί αποτελεσματικά, ώστε να μπορεί να παρέχει οικονομικά αποδοτική ευρεία κάλυψη και να ανταγωνίζεται ισάξια τους άλλους παρόχους. Επομένως ένα τέτοιο αποτέλεσμα θα καθιστούσε τη διαδικασία απονομής φάσματος αναποτελεσματική, επί της ουσίας. Οι προτεινόμενες εδώ λύσεις σχετικά με τη διαμόρφωση των τμημάτων φάσματος και τον σχεδιασμό της δημοπρασίας, κατατείνουν στην αποφυγή μίας τέτοιας στρέβλωσης.

[.....]

Ερώτηση 2: Θεωρείτε ότι απαιτούνται πρόσθετα μέτρα πέραν όσων αναφέρονται στο παρόν, για την συνύπαρξη μεταξύ MFCN 5G στη ζώνη των 900 MHz και συστημάτων στις γειτονικές ζώνες; Εάν ναι, τεκμηριώστε αναλυτικά.

Θεωρούμε ότι δεν απαιτούνται πρόσθετα μέτρα.

Ερώτηση 3: Εάν κατέχετε ήδη δικαιώματα χρήσης ραδιοφάσματος στη ζώνη των 900 MHz αναφέρετε το πλήθος των ενεργών συνδέσεων τεχνολογίας αποκλειστικά GSM. Ποια είναι η εκτίμησή σας για τη χρήση της τεχνολογίας GSM στην Ελλάδα σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα;

[.....]

Σχετικά με την εκτιμώμενη χρήση της τεχνολογίας GSM στην Ελλάδα μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο παραθέτουμε τις απόψεις μας ως ακολούθως:

Η εταιρεία μας έχει ήδη ξεκινήσει τον προγραμματισμό της μετάπτωσης από την τεχνολογία 2G, στο πλαίσιο της οποίας απαιτείται να ληφθούν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη παροχή των υπηρεσιών προς τους συνδρομητές μας

και η ομαλή μετάβαση στην τεχνολογία 4G/5G. Οι προκλήσεις του όλου εγχειρήματος εντοπίζονται σε δύο βασικούς τομείς, την προετοιμασία του δικτύου μας και την ανανέωση των τερματικών των συνδρομητών μας.

[.....]

Ωστόσο είναι πολύ πιθανόν να μην επιτευχθεί ο στόχος της παντελούς εξάλειψης παλαιών 2G συσκευών από το δίκτυο μας εντός του επιδιωκόμενου χρονοδιαγράμματος.

Συγκεκριμένα οι ανησυχίες μας εντοπίζονται στις παρακάτω κατηγορίες:

- 2G τερματικά που πιθανώς συνεχίζουν να διατίθενται στην αγορά
- 2G τερματικά επισκεπτών από άλλες χώρες (roamers)
[.....]
- 2G IoT συσκευές με Roaming SIM
- Τερματικά 2G e-call που τοποθετούνται στα αυτοκίνητα από το 2018, επί των οποίων δεν έχουμε καμία δυνατότητα παρέμβασης

Ο αριθμός του συνόλου των παραπάνω κατηγοριών τερματικών συσκευών, αναμένεται μεν σχετικά μικρός για τα επόμενα χρόνια, πλην όμως μπορεί να λειτουργήσει ως έναν βαθμό αποτρεπτικά για την πολύτιμη μετάβαση στο φάσμα των 900 MHz για την εξυπηρέτηση των αυξανόμενων αναγκών για ευρυζωνικές υπηρεσίες.

[.....]

Ερώτηση 4: Συμφωνείτε με τον προτεινόμενο σχεδιασμό συχνοτήτων στη ζώνη των 1800 MHz (βλ. παράγραφο 5.3); Αν όχι, αναλύστε τους λόγους και προτείνετε εναλλακτικές.

Ο προτεινόμενος σχεδιασμός συχνοτήτων στη ζώνη των 1800 MHz μας βρίσκει σύμφωνους υπό την αυστηρή προϋπόθεση ότι θα υπάρχουν οι κατάλληλοι κανόνες που θα διασφαλίζουν ότι το φάσμα που θα εκχωρηθεί στους πλειοδότες θα γειτνιάζει με τα υφιστάμενα και εκτός διαγωνισμού δικαιώματα χρήσης τους στην ίδια ζώνη.

[.....]

Ερώτηση 5: Θεωρείτε ότι απαιτούνται πρόσθετα μέτρα πέραν όσων προσδιορίζονται στην αναθεωρημένη Απόφαση ECC/DEC/(06)13, για την συνύπαρξη μεταξύ MFCN στη ζώνη των 1800 MHz και συστημάτων στις γειτονικές ζώνες; Εάν ναι, τεκμηριώστε αναλυτικά.

Θεωρούμε ότι δεν απαιτούνται πρόσθετα μέτρα.

Ερώτηση 6: Ενδιαφέρεστε για την απόκτηση δικαιωμάτων στις ανωτέρω ζώνες; Ποιο εύρος φάσματος πιστεύετε ότι είναι επαρκές για την παροχή αξιόπιστων και ανταγωνιστικών υπηρεσιών ανά διαθέσιμη ζώνη;

Η NOVA ενδιαφέρεται επί της αρχής να αποκτήσει φάσμα στις διαθέσιμες ζώνες.

[.....]

Ερώτηση 7: Συμφωνείτε με τον ορισμό ανώτατου εύρους φάσματος ανά ζώνη; Συμφωνείτε με τις προτάσεις της ΕΕΤΤ; Τεκμηριώστε τις απόψεις σας.

Επί της αρχής υποστηρίζουμε τη θέση να καθοριστούν δύο ξεχωριστά ανώτατα όρια φάσματος, ένα για τη ζώνη των 900 MHz και ένα για τη ζώνη των 1800 MHz, με το δεύτερο να λαμβάνει υπόψη το φάσμα που κατέχουν ήδη οι πάροχοι και δεν έχει λήξει ακόμη. Ειδικότερα οι απόψεις μας για κάθε φασματική ζώνη έχουν ως ακολούθως:

❖ **Ανώτατο εύρος φάσματος στη ζώνη των 900 MHz**

Στη ζώνη των 900 MHz, συντασσόμαστε με το προτεινόμενο όριο των 2x15 MHz. Ένα χαμηλότερο όριο δεν θα ήταν κατάλληλο, καθώς δεν θα ήταν πλέον δυνατό για τους τρεις παρόχους κινητής (MNOs) να αποκτήσουν συνολικά ολόκληρη τη ζώνη, δημιουργώντας τον κίνδυνο να μείνει πολύτιμο φάσμα αδιάθετο. Ένα υψηλότερο όριο είναι επίσης ακατάλληλο, γιατί αν ένας πάροχος αποκτούσε 2x20 MHz, δεν θα ήταν πλέον δυνατό για τους άλλους δύο παρόχους να εξασφαλίσουν από 2x10 MHz ο καθένας. Για τους λόγους που αναφέρονται στην απάντησή μας στην Ερώτηση 6, θεωρούμε ότι είναι ουσιώδες, για λόγους αποτελεσματικής και αποδοτικής ανάπτυξης των δικτύων και προαγωγής του ανταγωνισμού, όλοι οι πάροχοι να εξασφαλίσουν τουλάχιστον 2x10 MHz στη συγκεκριμένη ζώνη.

[.....]

❖ **Ανώτατο εύρος φάσματος στη ζώνη των 1800 MHz**

[.....]

Πρακτικά, ένα τέτοιο όριο (2x35 MHz) θα προσέφερε σε όλους τους παρόχους τη δυνατότητα να ανακτήσουν τα υφιστάμενα τμήματα φάσματος που κατέχουν.

[.....]

Ερώτηση 8: Συμφωνείτε με τους ως άνω προτεινόμενους όρους των Δικαιωμάτων; Ειδικά αναφορικά με το ενδεχόμενο επιβολής περιορισμών ως εν δυνάμει μέτρο αντιμετώπισης της

ακούσιας περιαγωγής στις ακριτικές περιοχές, παρακαλείστε να αναφέρετε περιοχές σε επίπεδο π.χ. Δήμου όπου θεωρείτε ότι θα ήταν σκόπιμο να επιβληθεί το μέτρο. Αιτιολογήστε τις απόψεις σας.

Με την επιφύλαξη των σχολίων μας παρακάτω ως προς μία από τις προτεινόμενες υποχρεώσεις, η εταιρεία μας συμφωνεί με τις Υποχρεώσεις Ανάπτυξης Δικτύου που περιγράφονται στο Κεφάλαιο 9.6 και την ανάληψη των πρόσθετων επενδύσεων που θα απαιτηθούν, υπό την αυστηρή προϋπόθεση ότι αυτές θα ληφθούν υπόψη και κατά τον υπολογισμό των τιμών εκκίνησης.

[.....]

Σχετικά με τις προτεινόμενες στο Κεφάλαιο 9.9 προδιαγραφές ποιότητας παροχής του δικτύου και των υπηρεσιών, θεωρούμε ότι κάποιιοι από τους προτεινόμενους δείκτες ποιότητας θα πρέπει να προσδιοριστούν σε μεγαλύτερη λεπτομέρεια.

Ειδικότερα, ως προς τις υπηρεσίες ευρυζωνικής πρόσβασης:

α) Διαθεσιμότητα υπηρεσίας (Service Availability)

Θεωρούμε ότι η συγκεκριμένη προδιαγραφή θα μπορούσε να αξιολογείται μέσω των δικτυακών δεικτών «4G network availability» και «5G network availability».

β) Χρόνος φόρτωσης ιστοσελίδων (Web page load time)

Η εκ του δικτύου παραγωγή και παρακολούθηση του συγκεκριμένου δείκτη έχει κάποιους περιορισμούς, για παράδειγμα δεν μπορεί να παραχθεί για https ιστοσελίδες. Σε κάθε περίπτωση, δεδομένου ότι ο χρόνος φόρτωσης μίας ιστοσελίδας διαφοροποιείται σε πολύ μεγάλο βαθμό από σελίδα σε σελίδα, θα πρέπει να προσδιοριστούν συγκεκριμένοι αντιπροσωπευτικοί ιστότοποι για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του συγκεκριμένου δείκτη.

γ) Επιτυχία σύνδεσης δεδομένων (Data Session Setup Success Rate)

Θα πρέπει να οριστεί με μεγαλύτερη ακρίβεια ο συγκεκριμένος δείκτης. Θεωρούμε ότι η συγκεκριμένη προδιαγραφή θα μπορούσε να αξιολογείται μέσω του δικτυακού δείκτη «RRC Setup Success Rate Service» για LTE και NR.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το κείμενο της Διαβούλευσης «η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλλει πρόσθετες υποχρεώσεις βάσει των διατάξεων του ν. 4727/2020 όπως εκάστοτε ισχύουν όπως υποχρεώσεις στο πλαίσιο των προβλέψεων των άρθρων 169 και 160 περί παροχής περιαγωγής και ιδίως ως εν δυνάμει μέτρο αντιμετώπισης της ακούσιας περιαγωγής στις παραμεθόριες περιοχές της χώρας». Παρά την κανονιστική αυτή ευχέρεια της Επιτροπής, η εν λόγω παρέμβαση κρίνεται ακατάλληλη τεχνικά για να αντιμετωπίσει το σχετικό πρόβλημα παρεμβολών από δίκτυα τρίτων χωρών, όπως έχει αναδείξει η εταιρεία μας πολλάκις στους αρμόδιους φορείς. Ειδικότερα, όπως αναλύεται κατωτέρω το μέτρο της εθνικής περιαγωγής δεν ενδείκνυται για πολλούς λόγους ως μέθοδος αντιμετώπισης της ακούσιας περιαγωγής.

Εισαγωγικά, έχει γίνει αντιληπτό το φαινόμενο της ακούσιας διεθνούς περιαγωγής των συνδρομητών των Ελλήνων παρόχων στα δίκτυα των παρόχων γειτονικών χωρών σε ορισμένα σημεία παραμεθόριων περιοχών. Αυτό οφείλεται είτε σε έλλειψη κάλυψης του συγκεκριμένου σημείου από το δίκτυο των εγχώριων παρόχων σε συνδυασμό με το ισχυρό σήμα των γειτονικών δικτύων, είτε παράλληλα στις ιδιαιτερότητες του γεωγραφικού αναγλύφου και στην ενδεχόμενη έλλειψη διασυνοριακού συντονισμού μεταξύ των παρόχων.

[.....]

Συμπερασματικά, η εθνική περιαγωγή ενδείκνυται για περιπτώσεις πλήρους έλλειψης κάλυψης σε ευρείες γεωγραφικές περιοχές. Στην Ελλάδα τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας είναι ώριμα σε επίπεδο κάλυψης με μικρές ελλείψεις σε τοπικό επίπεδο και σε πολύ συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές, όπου οι ελλείψεις αυτές κατά κανόνα συνυπάρχουν με το ισχυρότερο σήμα των παρόχων των γειτονικών χωρών. Τούτου δοθέντος, η λύση της εθνικής περιαγωγής προς αντιμετώπιση του φαινομένου της ακούσιας περιαγωγής δεν ενδείκνυται σε καμία περίπτωση.

Επιπλέον, η λύση της εθνικής περιαγωγής δεν αντιμετωπίζει δραστικά την ακούσια διεθνή περιαγωγή, καθώς συμβαίνει, σε περίπτωση ισχυρότερου σήματος από το ξένο δίκτυο, και ανάλογα με τις ρυθμίσεις των τερματικών συσκευών, οι τελευταίες να συνεχίσουν να συνδέονται στο ξένο δίκτυο μέσω διεθνούς περιαγωγής.

Επιπρόσθετα των τεχνικών λόγων που προαναφέρθηκαν και σχετίζονται με την αρχιτεκτονική των δικτύων, παρατίθενται κατωτέρω επιπλέον ειδικότεροι λόγοι που καθιστούν την ενεργοποίηση της εθνικής περιαγωγής προβληματική.

Εξαιρετικά περίπλοκη ως προς την τεχνική της υλοποίηση

- Η εφαρμογή εθνικής περιαγωγής μεταξύ εθνικών δικτύων είναι εξαιρετικά σύνθετη και απαιτεί πολύ προσεκτικό σχεδιασμό, διότι αυξάνει σημαντικά την πολυπλοκότητα σχεδιασμού του δικτύου.
- Εκ των ουκ άνευ προϋπόθεση για την υλοποίηση της εθνικής περιαγωγής σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, αποτελεί ο κοινός σχεδιασμός των ραδιοδικτύων των παρόχων που αφορά τον ορισμό των Location Area Codes αυτών, με αποτέλεσμα θέματα συμβατότητας και πολυπλοκότητας συντονισμού.
- Απαιτείται η δημιουργία νέων επιπρόσθετων διεπαφών (interfaces) μεταξύ των δικτύων, ειδικά για την εθνική περιαγωγή.
- Επιβαρύνεται το φορτίο σηματοδότησης με το οικείο δίκτυο αλλά και με το δίκτυο φιλοξενίας.
- Δεν πρέπει να συγχέεται με τη διεθνή περιαγωγή, η οποία είναι πολύ πιο απλή στην υλοποίησή της, καθώς στην περίπτωση της εθνικής περιαγωγής η τηλεπικοινωνιακή κίνηση θα πρέπει πάντα να εξυπηρετείται από το οικείο δίκτυο, όχι μόνο για λόγους προδιαγραφών πρωτόκολλων κινητής τηλεφωνίας και λόγους χρέωσης, αλλά και για λόγους ρυθμιστικών υποχρεώσεων.

Επιδείνωση της εμπειρίας των συνδρομητών

Προκειμένου να ενεργοποιηθεί η εθνική περιαγωγή θα πρέπει να υπάρχει κάποιου είδους κατώφλι μειωμένης ποιότητας στο δίκτυό του συνδρομητή ως προϋπόθεση εισόδου στο δίκτυο φιλοξενίας. Σχεδιαστικά, οι τερματικές συσκευές των χρηστών παραμένουν στο οικείο δίκτυο όσο υπάρχει σήμα, ακόμα δηλαδή και με κακή ποιότητα σήματος και αλλάζουν δίκτυο μόνο εάν το σήμα του οικείου δικτύου υποβαθμιστεί σημαντικά.

Τούτου δοθέντος, σε οριακές συνθήκες όπου όλα τα εθνικά δίκτυα θα έχουν οριακές στάθμες σήματος θα υπάρχει συνεχής μετακίνηση συσκευών μεταξύ των δικτύων αυξάνοντας την σηματοδοσία και επιδεινώνοντας την ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας. Υπενθυμίζουμε ότι σειρά υπηρεσιών των συνδρομητών είναι διαθέσιμες μόνο στα οικεία δίκτυα, ενώ εξαρτώνται και από το λογισμικό των τερματικών συσκευών, όταν αυτές είναι συνδεδεμένες στο οικείο δίκτυο.

Σημαντική οικονομική επιβάρυνση των παρόχων

- Η εθνική περιαγωγή επιφέρει απαιτήσεις επιπλέον χωρητικότητας του δικτύου, οι οποίες καλύπτονται με επιπρόσθετο εξοπλισμό, ο οποίος θα πρέπει να καλύπτει τις ανάγκες όλων των παρόχων ακόμη και σε περιπτώσεις βλάβης ενός ή περισσοτέρων δικτύων, γεγονός που συνεπάγεται αυξημένο κόστος.
- Επιπλέον, προϋποθέτει τη δημιουργία και συντήρηση πρόσθετων υποδομών διασύνδεσης, αυξημένης αξιοπιστίας, μεταξύ των παρόχων για την αποκλειστική διαχείριση της κίνησης φωνής, της σηματοδοσίας και των χρεώσεων της εθνικής περιαγωγής. Για την υλοποίηση αυτή, απαιτούνται νέες επενδύσεις.
- Αυξάνεται η πολυπλοκότητα διαχείρισης της κίνησης, δεδομένου ότι θα πρέπει να υπάρχει συντονισμός και παροχή προβλέψεων κίνησης μεταξύ των παρόχων σε τακτά διαστήματα για τον προγραμματισμό/επικαιροποίηση της διαστασιοποίησης των δικτύων.
- Σε περίπτωση εισαγωγής νέων τεχνολογιών, λογισμικού ή λειτουργιών στα οικεία δίκτυα θα πρέπει να πραγματοποιούνται επιπλέον διαδικασίες τεχνικών δοκιμών και επιβεβαίωσης διαλειτουργικότητας της εθνικής περιαγωγής αυξάνοντας την πολυπλοκότητα και το κόστος διαχείρισης.

Κίνδυνος για την ανθεκτικότητα των δικτύων

- Σε περίπτωση φυσικών φαινομένων ή άλλων γεγονότων ανωτέρας βίας, όπου δύναται να καταστραφεί η κοινή υποδομή ή να λάβει χώρα υπερφόρτωση όλων των δικτύων, λόγω αυξημένων αναγκών επικοινωνίας κατά τη διάρκεια του γεγονότος, η εθνική περιαγωγή δεν θα μπορεί να λειτουργήσει.
- Σε περίπτωση ανωτέρας βίας, η οποία επηρεάζει όλα ή και μεμονωμένα δίκτυα, η λειτουργία της εθνικής περιαγωγής θα επιβαρύνει αλυσιδωτά τα δίκτυα επιδεινώνοντας τη λειτουργία τους. Αντίθετα, η απουσία εθνικής περιαγωγής διασφαλίζει ότι η υπερφόρτωση του ενός δεν θα έχει άμεσες συνέπειες στα άλλα δίκτυα.

[.....]

Άλλωστε, η ενεργοποίηση της εθνικής περιαγωγής προϋποθέτει την επαρκή κάλυψη έστω και από ένα δίκτυο. Αν όμως υπάρχει η σχετική παθητική υποδομή ενός παρόχου, οι υπόλοιποι πάροχοι μπορούν να παρέχουν αποτελεσματικά υπηρεσίες προβαίνοντας σε συνεγκατάσταση,

λύση η οποία βαίνει παράλληλα με την αρχιτεκτονική των δικτύων και δεν συνεπάγεται τις τεχνικές και οικονομικές δυσκολίες της εθνικής περιαγωγής. Τη λύση αυτή έρχεται να επικροτήσει το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης μαζί με τη ΓΓΤΤ, καθώς προχώρησαν σε Διενέργεια Δημόσιας Διαβούλευσης για την επιλογή των γεωγραφικών περιοχών που προβλέπεται να καλυφθούν από το έργο: «Κατασκευή Δικτύου Κινητής Τηλεφωνίας Υψηλών Επιδόσεων σε Υποεξυπηρετούμενες (Λευκές) Περιοχές».

Ερώτηση 9: Συμφωνείτε με τις εναλλακτικές που προτείνει η ΕΕΤΤ αναφορικά με τη διάρκεια των δικαιωμάτων χρήσης ραδιοφάσματος της 20ετίας ή αορίστου χρόνου; Τεκμηριώστε τις απόψεις σας.

Η ΕΕΤΤ περιγράφει δύο προσεγγίσεις για τη διάρκεια ισχύος των νέων δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων:

1. Άδειες εικοσαετούς διάρκειας, με σταδιακές δόσεις ή
2. Δικαιώματα χρήσης αορίστου χρόνου με ετήσια τέλη.

Καταρχάς οφείλουμε να επισημάνουμε ότι και οι δύο ως άνω επιλογές βαίνουν παράλληλα με το κανονιστικό πλαίσιο που εισαγάγει η Digital Networks Act, το οποίο «προκρίνει μεγαλύτερες ή αορίστου διάρκειας άδειες, σιωπηρές ανανεώσεις, χαμηλότερο κόστος φάσματος και ευέλικτους κανόνες χρήσης»¹ Όπως αναφέρεται και στο προοίμιο της πρότασης του κανονισμού, οι άδειες μεγαλύτερης διάρκειας προάγουν την «επενδυτική προβλεψιμότητα»².

Η εταιρεία μας ως επιλογή προκρίνει την απονομή δικαιωμάτων χρήσης με αρχική εικοσαετή διάρκεια (Επιλογή 1), με τη δυνατότητα ωστόσο στη συνέχεια οι σχετικές άδειες να καταστούν αορίστου χρόνου ή και να παραταθούν αυτομάτως. Παρότι υποστηρίζουμε γενικά τα δικαιώματα χρήσης να χορηγούνται για αόριστη διάρκεια ή να ανανεώνονται αυτόματα, θεωρούμε ότι αυτή η προσέγγιση θα πρέπει να εξεταστεί για όλες τις ζώνες φάσματος κινητής, και όχι μόνο για τα τμήματα στις ζώνες των 900 MHz και των 1800 MHz που λήγουν το 2027. Είμαστε επιφυλακτικοί απέναντι σε μία βεβιασμένη μετάβαση σε ένα νέο καθεστώς που θα μπορούσε να δημιουργήσει προηγούμενο για άλλες ζώνες, χωρίς προηγουμένως να έχουν διερευνηθεί πλήρως – μέσω διαβούλευσης – οι ευρύτερες επιπτώσεις μίας τέτοιας αλλαγής.

Επιπλέον, εκφράζουμε τις επιφυλάξεις μας σχετικά με τους προτεινόμενους όρους που θα διέπουν τα δικαιώματα χρήσης αορίστου διάρκειας:

Πιο συγκεκριμένα η ΕΕΤΤ χρειάζεται να ορίσει με ακρίβεια τον όρο «αορίστου διάρκειας» και ειδικές λεπτομέρειες, για παράδειγμα:

- υπό ποιές προϋποθέσεις θα μπορούσαν οι άδειες να ανακληθούν,
- ποιά προθεσμία θα έπρεπε να τηρηθεί για την πρότερη ειδοποίηση του κατόχου της άδειας σε περίπτωση έκδοσης απόφασης ανάκλησης,

¹ European Commission, Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on digital networks, amending Regulation (EU) 2015/2120, Directive 2002/58/EC and Decision No 676/2002/EC and repealing Regulation (EU) 2018/1971, Directive (EU) 2018/1972 and Decision No 243/2012/EU (Digital Networks Act), available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52026PC0016>.

² Ibid., para (100).

- Θα μπορούσε ένας κάτοχος άδειας να υποχρεωθεί να μετακινηθεί σε άλλες συχνότητες, εάν αυτό κρινόταν αναγκαίο για λόγους πιο αποτελεσματικής διαχείρισης του φάσματος στο μέλλον;

Καθίσταται λοιπόν, επιτακτική η ανάγκη για ρυθμιστική σταθερότητα μέσω της ύπαρξης ισχυρών εγγυήσεων, συμπεριλαμβανομένων ελάχιστων προθεσμιών προειδοποίησης και σαφώς καθορισμένων συνθηκών ανάκλησης. Αυτές οι λεπτομέρειες πρέπει να οριστούν ρητά στο πλαίσιο μίας ολοκληρωμένης πρότασης αλλαγής του καθεστώτος αδειοδότησης.

[.....]

Όλες οι παραπάνω επισημάνσεις συνιστούν πολύπλοκα ρυθμιστικά ζητήματα που απαιτούν λεπτομερή διερεύνηση. Κατά τη γνώμη μας, θα πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο μιας ευρύτερης διαβούλευσης για το καθεστώς αδειοδότησης φάσματος και όχι σε μια διαβούλευση περιορισμένη στη διαδικασία απονομής δικαιωμάτων σε συγκεκριμένες συχνότητες. Η μελέτη των αναλυτικών προτάσεων των παρόχων στο Ηνωμένο Βασίλειο στο πλαίσιο της εισαγωγής των annual licence fees (ALFs) από την Ofcom, αποτελεί σχετικό παράδειγμα καλής πρακτικής από τον ρυθμιστή³. Στο πλαίσιο μίας τέτοιας διαβούλευσης, θα μπορούσε να εξεταστεί και η εναλλακτική της, υπό προϋποθέσεις, αυτόματης ανανέωσης αδειών.

Επισημαίνεται επίσης, ότι απαιτείται πρόβλεψη για επανεξέταση των ετήσιων τελών σε περίπτωση μεταβολής της αγοραίας αξίας. Ένα ετήσιο τέλος που ορίζεται το 2026 μπορεί να μην είναι κατάλληλο για την επόμενη δεκαετία. Η Ofcom για παράδειγμα, προβλέπει μηχανισμό μέσω του οποίου οι πάροχοι μπορούν να ζητούν περιοδικά επανεξέταση των τελών, εάν οι συνθήκες της αγοράς μεταβληθούν. Το 2024, η ΒΤ ενεργοποίησε αυτή τη δυνατότητα και η επακόλουθη αναθεώρηση, οδήγησε την Ofcom στην απόφαση να μειώσει σημαντικά τα τέλη για το φάσμα στις ζώνες των 900, 1800 και 2100 MHz. Ανάλογες προβλέψεις θα πρέπει να γίνουν και σε περίπτωση αυτόματης ανανέωσης των αδειών, εφόσον υπάρξει τέτοια πρόβλεψη.

Εάν τελικώς προκριθεί από την ΕΕΤΤ η χορήγηση αδειών εικοσαετούς διάρκειας, θα πρέπει να εξεταστούν οι ακόλουθοι πρόσθετοι όροι αδειοδότησης, ώστε να μειωθεί η επενδυτική αβεβαιότητα των παρόχων όταν η σχετική άδεια πλησιάζει στη λήξη της:

- Η δυνατότητα μετάβασης των δικαιωμάτων χρήσης σε καθεστώς αορίστου διάρκειας, εφόσον αυτή η προσέγγιση υιοθετηθεί ευρύτερα κατά τη διάρκεια της αρχικής χρονικής περιόδου των αδειών. Αυτό θα πρέπει να συνοδεύεται από δέσμευση ότι δεν θα επιβληθούν νέα τέλη φάσματος, (ούτε θα προστεθούν νέες διοικητικές, ρυθμιστικές ή άλλες επιβαρύνσεις που αυξάνουν το κόστος των παρόχων), πριν από τη λήξη της αρχικής εικοσαετούς περιόδου ισχύος της άδειας.
- Εάν δεν υπάρξει μετάβαση σε άδειες αορίστου διάρκειας, θα πρέπει να υπάρξει δέσμευση για επανεξέταση των επιλογών ανανέωσης των δικαιωμάτων χρήσης του φάσματος κατ' ελάχιστο πέντε (5) χρόνια πριν από τη λήξη των αδειών.

³ Βλ. σχετικά στοιχεία διαθέσιμα στον ακόλουθο σύνδεσμο <https://www.ofcom.org.uk/spectrum/inNOVative-use-of-spectrum/consultation-review-of-annual-licence-fees>, including in particular: Ofcom, 18 July 2025, Review of Annual Licence Fees, Statement, Section A1; and NERA, 6 March 2025, Deriving ALFs from LSVs – A Response to Ofcom’s 2024/25 Consultation.

- Στη ζώνη των 1800 MHz, θα πρέπει να παρασχεθούν κατευθύνσεις σχετικά με τη μελλοντική ανακατανομή του φάσματος που λήγει τη δεκαετία του 2030, καθώς και μία δέσμευση για επανασχεδιασμό της ζώνης, εφόσον χρειαστεί, ώστε να διασφαλιστούν συνεχή τμήματα και να αποφευχθεί οποιαδήποτε διατάραξη στην ανάπτυξη δικτύων 5G/6G.

Ερώτηση 10: Συμφωνείτε με την πρόταση της ΕΕΤΤ για την διαγωνιστική διαδικασία χορήγησης του φάσματος που λήγει το 2027 σε δύο στάδια καθώς και με το προτεινόμενο σχήμα πληρωμής, τον αριθμό δόσεων και το ύψος αυτών; Αιτιολογήστε τις απόψεις σας.

Διαγωνισμός δύο σταδίων

Η ΕΕΤΤ προτίθεται να προχωρήσει στη διενέργεια του διαγωνισμού σε δύο στάδια, όπου το πρώτο στάδιο περιλαμβάνει την πρόσκληση για τη δεσμευτική εκδήλωση ενδιαφέροντος και το δεύτερο στάδιο είναι μια ανοικτή δημοπρασία, εφόσον προκύψει κατά το πρώτο στάδιο ότι σε μία ή και στις δύο φασματικές περιοχές, το συνολικό αιτούμενο εύρος ζώνης φάσματος είναι μεγαλύτερο από το διαθέσιμο. Η εν λόγω πρόταση της ΕΕΤΤ βρίσκει σύμφωνη την εταιρεία μας.

[.....]

Προτεινόμενο σχήμα πληρωμής

Σε ό,τι αφορά το προτεινόμενο σχήμα αποπληρωμής του τμήματος, η εταιρεία μας συντάσσεται με την πρόταση της ΕΕΤΤ, σύμφωνα με την οποία το τίμημα για τα δικαιώματα χρήσης εικοσαετούς διάρκειας, που θα προκύψει από τη δημοπρασία, θα καταβάλλεται σε δόσεις, όπως ορίζεται στον Πίνακα 16 της Διαβούλευσης. Η προτεινόμενη δομή — 30% προκαταβολή και το υπόλοιπο 70% σε εννέα ετήσιες δόσεις από το 2029 έως το 2037 — μας βρίσκει σύμφωνους, καθώς θα βοηθήσει τους παρόχους στη διαχείριση του σχετικού κόστους. Ομοίως, το προτεινόμενο επιτόκιο είναι αποδεκτό. Ο συνδυασμός των παραπάνω προβλέψεων παρέχει στους υπερθεματιστές μία εύλογη βεβαιότητα ως προς τις μελλοντικές πληρωμές και επιτρέπει την αποτελεσματική διαχείριση των ταμειακών ροών τους, η οποία με τη σειρά της ενισχύει τη χρηματοοικονομική σταθερότητα.

Από την άλλη όμως, δε συντασσόμαστε με την πρόταση που περιέχεται στο κείμενο της Διαβούλευσης αναφορικά με τον καθορισμό των ετήσιων τελών για άδειες αορίστου διάρκειας, καθώς ο προτεινόμενος μαθηματικός τύπος, φαίνεται να υπερεκτιμά το επίπεδο των μελλοντικών τελών. [.....] Δεδομένου ότι ο καθορισμός ετήσιων τελών για άδειες αορίστου διάρκειας αποτελεί πολύπλοκο θέμα που απαιτεί ενδελεχή εξέταση, προτείνουμε η όλη θεματική να αποτελέσει αντικείμενο ξεχωριστής διαβούλευσης, στο πλαίσιο της οποίας θα εξεταστεί ευρύτερα η προβληματική της μετάβασης σε δικαιώματα χρήσης ραδιοφάσματος αορίστου χρόνου.

Διευκρινίζεται τέλος, προς αποφυγή πάσης φύσεως αμφιβολίας, ότι για την αρχική εικοσαετή περίοδο χρήσης το προσδιοριζόμενο στο πλαίσιο της δημοπρασίας τίμημα μετά των σχετικών τόκων, θα είναι και το μοναδικό το οποίο θα κληθούν να πληρώσουν οι υπερθεματιστές και ότι κανένα άλλο τέλος δεν θα επιβληθεί για τη συμφωνηθείσα αυτή διάρκεια. Σε περίπτωση που εν συνεχεία, οι άδειες καταστούν αορίστου διάρκειας, τα ετήσια τέλη μπορούν να επιβληθούν από το εικοστό πρώτο έτος και μετά. Κατά την αρχική περίοδο, δε θα πρέπει να επιβληθούν νέα

τέλη φάσματος, ούτε νέες διοικητικές, ρυθμιστικές ή άλλες επιβαρύνσεις που αυξάνουν το κόστος για τους παρόχους.

Ερώτηση 11: Συμφωνείτε με την πρόταση της ΕΕΤΤ για διαδικασία προσδιορισμού της θέσης των τμημάτων ραδιοφάσματος στις προς διάθεση ζώνες; Αιτιολογήστε τις απόψεις σας.

Εισαγωγικά επισημαίνουμε, ότι η εταιρεία μας εξέτασε αναλυτικά την πρόταση της ΕΕΤΤ σχετικά με τη διαδικασία απονομής του προς διάθεση ραδιοφάσματος, διαπιστώνοντας ότι πολλές πτυχές της διαδικασίας απονομής δεν περιγράφονται με σαφήνεια. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να γίνει αξιολόγηση της πρότασης στο σύνολό της και θα πρέπει να περιοριστούμε στον σχολιασμό συγκεκριμένων προβλέψεων. Σε κάθε περίπτωση, κατανοούμε ότι θα λάβει χώρα επόμενη διαβούλευση, στο πλαίσιο της οποίας θα παρουσιαστεί μία ολοκληρωμένη πρόταση από την ΕΕΤΤ ως προς τη διαδικασία απονομής.

Ακολουθούν οι παρατηρήσεις μας, τις οποίες χωρίζουμε στις ακόλουθες πέντε ενότητες:

- **Αξιολόγηση της ζήτησης:** Η ΕΕΤΤ προτείνει τη δημοσίευση δεσμευτικής πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, στο πλαίσιο της οποίας θα συλλέξει από την αγορά τις σχετικές πληροφορίες για να καθορίσει εάν απαιτείται να λάβει χώρα το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας με τη διεξαγωγή δημοπρασίας, ήτοι εάν σε μία ή και στις δύο φασματικές περιοχές, το συνολικό αιτούμενο εύρος ζώνης φάσματος είναι μεγαλύτερο από το διαθέσιμο. Η εν λόγω προσέγγιση μας βρίσκει σύμφωνους.
- **Σχεδιασμός κατανομής/δημοπρασίας:** Η ΕΕΤΤ φαίνεται να προβλέπει την κατανομή γενικών τμημάτων συχνοτήτων σε δημοπρασία ενός σταδίου, αλλά οι λεπτομέρειες της διαδικασίας δεν έχουν οριστεί με επαρκή σαφήνεια. [.....]
- **Ανάθεση:** Απαιτείται μια διαδικασία για τη μετατροπή των γενικών τμημάτων συχνοτήτων που καταχωρούνται στους υπερθεματιστές στο πλαίσιο της δημοπρασίας σε συγκεκριμένες συχνότητες. [.....]
- **Τιμές εκκίνησης:** Οι προτεινόμενες ελάχιστες τιμές είναι ιδιαίτερα υψηλές, ειδικά αν ληφθεί υπόψη ότι οι άδειες συνοδεύονται από σημαντικές και δαπανηρές υποχρεώσεις ανάπτυξης δικτύου. Ως εκ τούτου, προτείνουμε ορισμένες μειώσεις τόσο για τη ζώνη των 900 MHz, όσο και για τη ζώνη των 1800 MHz, ώστε οι τιμές να ευθυγραμμιστούν με αντίστοιχα διεθνή benchmarks, καθώς και με τις πρόσφατες διαδικασίες απονομής στην Ελλάδα.
- **Επιλογή υποχρεώσεων κάλυψης:** Οι προτεινόμενες υποχρεώσεις είναι απαιτητικές αλλά επιτεύξιμες. [.....]

Αξιολόγηση της ζήτησης

Σε περίπτωση που κατά το πρώτο στάδιο της διαδικασίας, προκύψει ότι η συνολική ζήτηση είναι χαμηλότερη από τη διαθέσιμη προσφορά, η ΕΕΤΤ προτείνει να παρακαμφθεί η φάση της

δημοπρασίας και να προχωρήσει απευθείας στη φάση της ανάθεσης. Η εν λόγω πρόταση βρίσκει σύμφωνη την εταιρεία μας.

[.....]

Σχεδιασμός κατανομής/δημοπρασίας

Εάν χρησιμοποιηθεί δημοπρασία για την απονομή, είναι εξαιρετικά σημαντικό να σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο που θα ενθαρρύνεται ο ανταγωνιστικός πλειοδοτικός χαρακτήρας.

[.....]

Περαιτέρω, η ΕΕΤΤ προτείνει, εάν σε μία ή και στις δύο φασματικές περιοχές, το συνολικό αιτούμενο εύρος ζώνης φάσματος είναι μεγαλύτερο από το διαθέσιμο να διεξαχθεί *ανοικτή δημοπρασία πολλαπλών γύρων με αυξανόμενες προσφορές*⁴. Η εταιρεία μας υποστηρίζει αυτήν την πρόταση. Ειδικότερα, επισημαίνει ότι προτιμητέες μορφές δημοπρασίας είναι είτε μία ταυτόχρονη δημοπρασία πολλαπλών γύρων (SMRA), είτε μία μορφή δημοπρασίας ρολογιού (Clock Auction).

[.....]

Διαδικασία Ανάθεσης

Σε σχέση με την ανάθεση, η ΕΕΤΤ προτείνει μία διαδικασία που θα επιτρέπει στους πλειοδότες να επιλέγουν τη θέση συχνοτήτων που προτιμούν σε κάθε ζώνη, με σειρά επιλογής που καθορίζεται από: (α) το ποσό της σφραγισμένης προσφοράς που δηλώθηκε στην αίτηση, εάν δεν διεξαχθεί δημοπρασία ή (β) το συνολικό ποσό που δαπάνησε κάθε υπερθεματιστής στη δημοπρασία, ακολουθώντας φθίνουσα σειρά κατάταξης.

[.....]

Ως ασφαλιστικές δικλείδες για την αποτελεσματική κατανομή των τμημάτων ραδιοφάσματος ανά φασματική περιοχή, η ΕΕΤΤ θέτει τις ακόλουθες προβλέψεις:

⁴ Διαβούλευση, τμήμα 10.6, σ. 71.

α) να είναι αυτά συνεχόμενα

β) να μην εμποδίζουν άλλους πλειοδότες από το να λάβουν συνεχόμενες συχνότητες και

γ) να συμπίπτουν, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, με τα τμήματα συχνοτήτων που χρησιμοποιεί ήδη ο συμμετέχων.

[.....]

Δοθέντων των παραπάνω προβληματισμών, προτείνουμε τους κάτωθι τρόπους διαχείρισης της ανάθεσης που θεωρούμε ότι θα φέρουν το επιθυμητό αποτέλεσμα:

α) είτε μέσω μιας **διοικητικής διαδικασίας**, σε περιπτώσεις όπου οι αποδοτικές θέσεις συχνοτήτων είναι προφανείς ή

β) μέσω ενός **γύρου δημοπρασίας στο στάδιο της ανάθεσης**, χρησιμοποιώντας τη μορφή συνδυαστικής δημοπρασίας σφραγισμένων προσφορών (sealed-bid combinatorial auction), όπως έχει υιοθετηθεί από κορυφαίες ρυθμιστικές αρχές παγκοσμίως (π.χ. Αυστραλία, Αυστρία, Βέλγιο, Καναδάς, Δανία, Ιρλανδία, Σλοβενία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ κ.λπ.).

[.....]

Εάν, για οποιονδήποτε λόγο, η ΕΕΤΤ αποφασίσει να μην ορίσει τους αναφερόμενους ως άνω υποχρεωτικούς κανόνες, τότε θα πρέπει να σχεδιάσει έναν γύρο δημοπρασίας ανάθεσης, όπως προαναφέραμε, στον οποίο οι υπερθεματιστές θα μπορούν να εκφράσουν την προτίμησή τους για τη θέση των τμημάτων ραδιοφάσματος που θα του χορηγηθούν, με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι κανόνες συνέχειας. Η μορφή της συνδυαστικής δημοπρασίας σφραγισμένων προσφορών (sealed-bid combinatorial auction) είναι μια δοκιμασμένη διαδικασία που μπορεί να οδηγήσει σε αξιόπιστα αποτελέσματα. Ένα βασικό χαρακτηριστικό της είναι ότι οι υπερθεματιστές που δεν έχουν ιδιαίτερη προτίμηση για συγκεκριμένα τμήματα μπορούν να υποβάλουν μηδενική προσφορά για όλες τις επιλογές και παρ' όλα αυτά, διασφαλίζεται ότι θα λάβουν δικαιώματα χρήσης σε συνεχόμενες συχνότητες τόσο με όσες κατέχουν ήδη, όσο και με αυτές για τις οποίες υπερθεμάτισαν.

[.....]

Τιμές εκκίνησης

Οι προτεινόμενες τιμές εκκίνησης είναι υψηλότερες από τις αναμενόμενες, ειδικά αν ληφθεί υπόψη ότι οι πλειοδότες πάροχοι θα πρέπει να αναλάβουν σημαντικές υποχρεώσεις ανάπτυξης δικτύου. Ως εκ τούτου, προτείνουμε τη μείωση των τιμών εκκίνησης [.....]

Οι αλλαγές που προτείνουμε:

- αντικατοπτρίζουν την τάση για μείωση των τιμών που έχουν καταβληθεί παγκοσμίως για φάσμα χαμηλών και μεσαίων συχνοτήτων τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια και θα ευθυγραμμίσουν τις τιμές εκκίνησης με τα σχετικά benchmarks που παρουσιάζονται παρακάτω,
- θα επιτρέψουν μεγαλύτερα περιθώρια διαμόρφωση τιμών (price discovery) και
- θα μειώσουν τον κίνδυνο να παραμείνει πολύτιμο φάσμα αδιάθετο.

[.....]

Αναγνωρίζουμε ότι οι τιμές εκκίνησης που προτείνει η ΕΕΤΤ είναι σημαντικά χαμηλότερες από αυτές που υιοθετήθηκαν τη δεκαετία του 2010, όταν οι τιμές φάσματος ήταν υψηλότερες και η χώρα αντιμετώπιζε δημοσιονομικά ζητήματα. Ωστόσο, θεωρούμε ότι η προσαρμογή δεν είναι επαρκής, πιθανόν επειδή δεν έχει ληφθεί υπόψη ότι οι τιμές συνεχίζουν να μειώνονται, με αποτέλεσμα ακόμη και οι δείκτες αναφοράς του 2022–23 να είναι πλέον ανεπίκαιροι.

Επιπλέον, διατηρούμε τις ακόλουθες επιφυλάξεις σχετικά με την τρέχουσα μεθοδολογία benchmarking της ΕΕΤΤ:

- Βασίζεται στις τελικές τιμές, όχι στις τιμές εκκίνησης. Θα πρέπει να υπάρχει περιθώριο για διαμόρφωση τιμών (price discovery).
- Το δείγμα των σημείων αναφοράς (benchmarks) ανά ζώνη είναι πολύ μικρό. Όταν το δείγμα είναι περιορισμένο, είναι προτιμότερο να εφαρμόζεται ποιοτική ανάλυση αντί για απλό μέσο όρο, διότι αποτελέσματα μεμονωμένων απονομών μπορούν να στρεβλώσουν το αποτέλεσμα.
- Το δείγμα περιλαμβάνει διαδικασίες απονομής από το 2022 μέχρι και το 2024. Παρόλο που υποστηρίζουμε τον αποκλεισμό παλαιότερων σημείων αναφοράς (benchmarks), (καθώς οι τιμές βρίσκονται από το 2022 σε πτωτική τάση), η χρονική περίοδος που επιλέχθηκε να μελετηθεί δεν αποτυπώνει τη συνεχόμενη πτωτική τάση των τιμών σε παγκόσμιο επίπεδο, η οποία παρατηρείται και μετά το 2024.

Συμπερασματικά, θεωρούμε ότι, παρότι τα σημεία αναφοράς (benchmarks) που επέλεξε η ΕΕΤΤ είναι σχετικά, δεν θα πρέπει να αποτελέσουν τον αποκλειστικό παράγοντα για τον καθορισμό της τιμής εκκίνησης. Αντίθετα, προτείνουμε η ΕΕΤΤ να εξετάσει επιμέρους σημεία αναφοράς (benchmarks) με βαρύνουσα σημασία.

[.....]

Όλα αυτά τα ενδεικτικά σημεία αναφοράς (benchmarks) βρίσκονται κάτω από τις προτεινόμενες τιμές εκκίνησης, δηλαδή €0,221 για τη ζώνη των 900 MHz και €0,148 για τη ζώνη των 1800 MHz (ανά MHz/pop). Αυτό αποτελεί σαφή ένδειξη ότι οι προτεινόμενες τιμές εκκίνησης είναι υπερβολικά υψηλές και ενδέχεται να αποτρέψουν μια αποδοτική δημοπρασία. Προτείνουμε επομένως, η ΕΕΤΤ να υιοθετήσει τιμές εκκίνησης χαμηλότερες από αυτά τα ενδεικτικά σημεία αναφοράς (benchmarks). [.....]

Επιλογή υποχρεώσεων κάλυψης

Η ΕΕΤΤ έχει προτείνει ένα σύνολο αυστηρών υποχρεώσεων κάλυψης που συνεπάγονται σημαντικό κόστος και επιβάλλουν οι πάροχοι να επεκτείνουν την κάλυψη του δικτύου τους σε περιοχές χωρίς οικονομικό ενδιαφέρον, μειώνοντας έτσι ως έναν βαθμό, την αξία των χορηγούμενων δικαιωμάτων χρήσης. Οι προτεινόμενες τιμές εκκίνησης θα πρέπει να μειωθούν λαμβάνοντας υπόψη τις αυξημένες υποχρεώσεις ανάπτυξης.

Επιπλέον, η διαφάνεια της όλης διαδικασίας επιτάσσει μεγαλύτερη σαφήνεια σχετικά με τη διαδικασία επιλογής δόμων, ώστε οι υποχρεώσεις να κατανέμονται δίκαια μεταξύ των πλειοδοτών. Συγκεκριμένα, προτείνουμε μία διαδικασία εναλλασσόμενης επιλογής για την κατανομή υποχρεώσεων κάλυψης συνδεδεμένων με δημοπρασίες.

[.....]

Ερώτηση 12: Εάν συμφωνείτε, πιστεύετε ότι θα πρέπει να υπάρξει πρόνοια ώστε σε κάθε πάροχο να αποδοθούν συνεχόμενα φασματικά τμήματα στις ζώνες των 900 MHz και 1800 MHz, γεγονός που μπορεί να σημαίνει ότι κάποιο φασματικό τμήμα θα τοποθετηθεί σε διαφορετική θέση στη ζώνη από την υφιστάμενη; Σε κάθε περίπτωση αναφέρετε τυχόν

δυσχέρειες ή/και καθυστερήσεις που ενδέχεται να υπάρξουν και προτείνετε κατάλληλα μεταβατικά μέτρα ώστε να διασφαλιστεί η αδιάλειπτη λειτουργία των δικτύων.

Η εταιρεία μας υπογραμμίζει ότι πρέπει να θεσπιστούν ειδικές προϋποθέσεις ώστε κάθε πάροχος να λαμβάνει συνεχόμενα τμήματα φάσματος στις ζώνες των 900 MHz και των 1800 MHz, διασφαλίζοντας επίσης τη συνέχεια με τα υφιστάμενα δικαιώματά του στη ζώνη των 1800 MHz.

[.....]

Παρόμοιες ασφαλιστικές δικλείδες, ορθώς είχαν θεσπιστεί από την ΕΕΤΤ σε προηγούμενες δημοπρασίες φάσματος, όπου τα υφιστάμενα και νέα δικαιώματα ανακατανέμονταν όταν ήταν αναγκαίο, ώστε να διατηρηθεί η συνέχεια των φάσματικών τμημάτων για όλους τους δικαιούχους.

[.....]

Ερώτηση 13: Πιστεύετε ότι η διαδικασία χορήγησης των δικαιωμάτων που λήγουν το 2027 στις ζώνες των 900 MHz και 1800 MHz θα πρέπει να περιλαμβάνει τα δικαιώματα που λήγουν το 2035 στη ζώνη των 1800 MHz; Αιτιολογήστε τις απόψεις σας.

Παρόλο που η Ερώτηση δεν διατυπώνεται με σαφήνεια, αντιλαμβανόμαστε ότι αφορά τη δημοπράτηση των δικαιωμάτων που λήγουν το 2035 στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, προφανώς με ημερομηνία έναρξης αυτών των δικαιωμάτων μετά την λήξη των υφιστάμενων. Η εταιρεία μας αντιτίθεται πλήρως σε ένα τέτοιο σενάριο και υποστηρίζει ότι στο πλαίσιο της υπό διαβούλευση διαγωνιστικής διαδικασίας θα πρέπει να απονεμηθούν μόνο τα δικαιώματα που λήγουν το 2027, κατά την πάγια πρακτική που έχει ακολουθηθεί απαρεγκλίτως στο παρελθόν η Επιτροπή.

[.....]

Από την άλλη πλευρά, δεδομένης της διαφορετικής λήξης των δικαιωμάτων στη ζώνη των 1800 MHz, είναι σαφές ότι χρειάζεται να υπάρξουν συγκεκριμένες δεσμεύσεις προς αποφυγή ρυθμιστικής αβεβαιότητας. Συγκεκριμένα προτείνουμε, στο πλαίσιο των αποφάσεων που θα εκδοθούν κατά την παρούσα διαδικασία, η ΕΕΤΤ να παράσχει επαρκή διαφάνεια και βεβαιότητα στην αγορά ως προς τα παρακάτω:

- i. Η δημόσια διαβούλευση σχετικά με τη μελλοντική απονομή του εναπομείναντος φάσματος στα 1800 MHz θα ξεκινήσει τουλάχιστον τρία (3) έτη πριν από τη λήξη των αδειών.
- ii. Στο πλαίσιο της επόμενης απονομής και σε συνέχεια της προσέγγισης που έχουμε ήδη αναπτύξει εκτενώς, θα εξεταστούν τα ελάχιστα τμήματα φάσματος που

- επαρκούν, ώστε ένας πάροχος να παρέχει αξιόπιστες και ανταγωνιστικές υπηρεσίες, βάσει τεχνικών κριτηρίων και ζητημάτων ανταγωνισμού. [.....]
- iii. Η διάρκεια αδειοδότησης των δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων για ολόκληρη τη ζώνη των 1800 MHz θα ευθυγραμμιστεί μετά το 2035. Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό θα ήταν μέσω πρόβλεψης ότι όλες οι άδειες θα καταστούν αορίστου χρόνου μετά τη λήξη της αρχικής εικοσαετούς διάρκειας. Εάν οι κάτοχοι των αδειών διατηρούν τη βεβαιότητα ότι οι άδειές τους δε θα λήξουν (ελλείψει εξαιρετικών περιστάσεων) και ότι θα μπορούν να τις διατηρήσουν με εύλογη ετήσια χρέωση, τότε θα είναι ήσσονος σημασίας ότι οι ημερομηνίες λήξης των αδειών δεν θα είναι ευθυγραμμισμένες. Παρόμοιο αποτέλεσμα μπορεί να επιτευχθεί και με την πρόβλεψη περί αυτόματης ανανέωσης των αδειών, όπως αναφέρουμε παραπάνω.
- iv. Συμπερίληψη ρητρών για επανασχεδιασμό της ζώνης το 2035, εάν χρειαστεί, ώστε όλοι οι πάροχοι να κατέχουν δικαιώματα σε συνεχόμενα τμήματα, όπως προτείνουμε παραπάνω.

[.....]

